

Mediums of Merit

1 it flows with milk and honey, and this is its fruit. ²⁸ But — the people that dwells in the Land is powerful, the cities are very greatly fortified, and we also saw there the offspring of the giant. ²⁹ Amalek dwells in the area of the south; the Hittite, the Jebusite, and the Emorite dwell on the mountain; and the Canaanite dwells by the Sea and on the bank of the Jordan."

³⁰ Caleb silenced the people toward Moses and said, "We shall surely ascend and conquer it for we can surely do it!"

³¹ But the men who had ascended with him said, "We cannot ascend to that people for it is too strong for us!" ³² They brought forth to the Children of Israel an evil report on the Land that they had spied out, saying, "The Land through which we have passed, to spy it out, is a land that devours its inhabitants! All the people that we saw in it were huge! ³³ There we saw the Nephilim, the sons of the giant from among the Nephilim; we were like grasshoppers in our eyes, and so we were in their eyes!"

2 32. ארץ אכלת יושביה הוא. [11] Is a land that devours its inhabitants. They thought that, because wherever they went they saw funerals; but they failed to realize that God caused many Canaanites to die during the spies' mission in order to divert the population's attention from the unwelcome Jewish visitors (Rashi). Such misinterpretations are typical of people who choose not to have faith. Invariably they interpret events in a way that will conform to their own notions.

4 ⁶ Joshua son of Nun and Caleb son of Jephunneh, of the spies of the Land, tore their garments. ⁷ They spoke to the entire assembly of the Children of Israel, saying, "The Land that we passed through, to spy it out — the Land is very, very good! ⁸ If HASHEM desires us, He will bring us to this Land and give it to us, a Land that flows with milk and honey. ⁹ But do not rebel against HASHEM! You should not fear the people of the Land, for they are our bread. Their protection has departed from them; HASHEM is with us. Do not fear them!"

3 בתיב (יג) ויהם כלל את העם אל משה ויאמר עלה נעלה וירשנו אתה כי יכול נוכל לה, ורש"י מביא דברי חז"ל (סוטה לה, א) עלה נעלה, אפילו בשמים והוא אומר עשו סולמות ועלו שם נלחם ככל דבריו. ויש לבאר מה הכוונה שצריכים לעלות לשמים כנדי לירש ארץ ישראל. ונבאר הדבר על פי דברי השפ"א אמת בפרשתנו.

6 עוד צריך ביאור מד"כ וילכו ויבואו, ופירש"י להקיש הליכתן לביאתן, מה ביאתן בעצה רעה אף הליכתן בעצה רעה. וקשה שהרי המרגלים היו אנשי מעלה, כדכ"י וישלח אותם משה וגו' על פי ה' כולם אנשים ראשי בני ישראל המה, ופירש"י אנשים לשון חשיבות, ואותה שעה כשרים היו. ובמדרש (במדרש סוה, על פי ה', שנמלך משה בהקב"ה על כל אחד מהם, והקב"ה הסכים על כל אחד ואמר ראויים הם, ואיך יתכן שמיד בהליכתם נתהפך לבכם והלכו בעצה רעה. ובשלמא משנכנסו לארץ ישראל, י"ל שכתב הס"ט א היה אז חזק מאד בארץ ישראל ונפגעו מזה. אבל איך זה שמיד בהליכתן עוד קודם שנכנסו לארץ כבר הלכו בעצה רעה, איך נתהוו בהם כזה שינוי מן הקצה אל הקצה.

5 ו' והאנשים אשר עלו עמו אמרו לא נוכל לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו. ברש"י בשם המדרש, כביכול כלפי מעלה אמרו. והוא תמוה, שהרי האמינו במציאות ה', כמו שאמרו 'ממנו', ואם כן איך יתכן שסברו כי חזק הוא ממנו, איוזו אמונה היא זו ואיזה אלקים הוא זה שיש חזק ממנו. והרי בעיניהם ראו את ענני הכבוד, את עמוד האש ועמוד הענן, את המן ואת הבאר, ואת קריעת ים סוף, ואיך הגיעו לומר דיבורים כאלו. ואיך זה שמכל ישראל שראו בעיניהם כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו לא קם אף אחד להכותם נפש לשמע דברי חירוף וגידוף כאלו. וביותר קשה ממאה"כ (יד.לז) וימותו האנשים מוציאי דיבת הארץ רעה, וכתב הרמב"ן כי ענשם הגדול היה בעבור הרבה שהוציאו כי ארץ אוכלת יושביה היא, והיה שקר גמור. ולכאורה מה שאמרו דברי כפירה כי חזק הוא ממנו הוא חטא הרבה יותר חמור מהוצאת דיבת הארץ, ומדוע על זה לא נענשו.

7 R. Miller - Shabbat Shittim

R. Acha the Great opened his discourse on the Sidra with the verse (1s.40) 'Grass dries and the flower withers, but the word of our God shall stand forever.' To what can this be compared? A king had a friend to whom he promised a gift on condition that he would have his company on a journey. The friend accompanied him, but died. The king then said to his friend's son, 'Although your father has died, I will not retract the gift that I promised him. Come and take it.' The King was the King of Kings. The friend was Abraham, (as it is written (1s.41) 'the progeny of Abraham who loved Me') to whom God said, 'Come with me to the Land (Bereshith 12.1) and I will give it to you as a gift,' as it is written, (ib. 13.17.) 'Arise, traverse the Land in its length and breadth, for to you I will give it'. It is also written (ib. 13.15.), 'For all the land that you see I will give to you and to your progeny forever'. God said to Moses, 'Although I stipulated with the Patriarchs that I would give them the Land, and they have died in the meantime, I will not retract my word, but the word of God shall stand forever'.⁴

8 R. Alexander Zisskind HaCohen, the author of *Torath Cohen*,⁵ questions the aptness of the parable in the Midrash: in the parable, the original promise was only to the father, whereas God's promise to Abraham included a promise to his progeny in perpetuity. Indeed, the verse quoted by the Midrash states, 'To you shall I give it, and to your progeny forever'.

9 ומבאר האבני נזר, שכאשר אמר הקב"ה לאברהם לך לך מארצך אל הארץ אשר אראך, לא שאל אברהם אבינו כלל אנה ילך, אלא הלך אחרי הקב"ה בתמימות. וכן מצינו בגמרא (סנהדרין פט, ט) גם לגבי נסיון העקדה, שהשטן בא לאברהם אבינו ככמה טענות, ואברהם לא השיב לו מאומה, ולא היה לו מה להשיב, אלא אמר רק אני בתומי אלך, ועם התמימות הזאת עמד בכל הנסיונות. אך בני ישראל כאשר באו לפני משה וביקשו לשלוח מרגלים, כמש"נ (דברים א, כב) ותקרבון אלי כולכם ותאמרו נשלחה אנשים לפנינו ויחפרו לנו את הארץ, איברו אז את מעלת התמימות שלהם, שהרי הם שואלים שאלות ורוצים לדעת מה היא הארץ שהקב"ה מביא אותם אליה. וזהו פי' מת אוהבי, שאז מתה ובטלה מישראל מדת התמימות של אברהם אוהבי, המדה של ואני בתומי אלך. ולכן היתה הו"א שיחזור בו הקב"ה מהמתנה, כי המתנה לא ניתנה אלא אם יהיו ישראל במדת התמימות. ועל כך נאמר ודבר אלקינו יקום לעולם, שאיני חוזר בו, ואע"פ שנפלו ממדרגתם ככל זאת יקבלו את מתנת הארץ הקדושה.

נקב, אם אדם יאמר שמחט זה מאלו נעשה, הרי יהיה ללעג וקלס, על אחת כמה וכמה אם אדם יאמר על שעון שכל הגלגלים שבו נעשו מאלוהים הרי יגידו עליו שהוא חסר דעה, ובודאי אם יאמר משהו שכל הכריאה כולה נעשתה מעצמה הרי אין גבול לסכלותו. אך יש מדרגה יותר גדולה באמונה, להאמין שאפילו מה שהארם עושה בעצמו, שלא יאמר על זה "כוחי וקוצם ידי עשה לי את החיל הזה", אלא להאמין באמונה שלימה שהכל נעשה ע"י השי"ת כי אין עוד מלבדו. לפי דברים אלו מתבאר, מדוע לא כתוב בתורה "אנכי ד' אלוהיך אשר בראתי שמים וארץ", אלא התורה רואה צורך לכתוב "אנכי ה' אלוהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים" והטעם, היות ועל בריאת שמים וארץ, כל מי שיש בו דעה מבין ששמים וארץ נבראו ע"י הקב"ה, אבל יציאת מצרים שהיתה כביכול ע"י משה רבינו יש מקום לטעות שמהם רבינו לבדו הוציא את עם ישראל ממצרים, לכן רואה התורה צורך להדגיש "אנכי ד' אלוהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים", משה לא עשה כלום אלא רק הקב"ה, כפי שנאמר "ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה אני ולא מלאך אני ולא שליח", שום דבר טבעי לא היה לו חלק בזה אלא רק השי"ת לבדו.

13 אך כשיד השי"ת מתאר שלמה המלך את כל הגלות הקשה וכל הסבל של עם ישראל, "מצאוני השומרים הכוני פצעוני", אע"פ שמיצר לי אומרת בן שדי ילין, ובמצב כזה אם ישראל אומרים שירה זוהי המדרגה הגבוהה באמונת ה', כשבני ישראל הלכו ככבשני האש ובפידים שרו "אני מאמין" או "אשרינו מה טוב חלקנו" זוהי המדרגה העליונה, וזוהי אמונה פשוטה ללא חקירות, ואפילו שזה נגד השכל, וכמו שמצינו אצל אברהם אבינו כשאמר לו הקב"ה העלהו לעולה לא שאל הלא אתמול אמרת לי כי ביצחק יקרא לך ודע אלא באמונה תמימה הלך למלא רצון השי"ת.

15 In the Garden of Emunah - R. Avish

Essentially, Hashem has only one simple request from each of us - that we get to know Him. According to the holy Zohar, the 2nd-Century C.E. esoteric interpretation of the Torah by Rebbe Shimon Bar Yochai and his disciples, Hashem created us for the soul purpose of getting to know him. As such, the daily events and experiences of our lives are none other than personal messages from Hashem, designed to stimulate our emuna, encourage us to speak to Him, and thereby facilitate our efforts to get close to Him. Why? The closer one gets to Hashem, the better one gets to know Him.

Achieving proximity to Hashem and thereby getting to know Him are the ultimate soul correction, our individual goal and mission on this earth. Hashem, in His limitless love for each of us, directs our lives in a manner that helps us to successfully achieve this goal. Understanding the vital fact that everything in our lives is for our own ultimate good, that is, to help us achieve our soul correction, enables us to cope with all types of situations - whether good or seemingly bad - happily and without stress, worry, and anxiety.

16 Consequently, when people ignore Hashem's personal messages, Hashem is compelled to send "louder" messages, in other words, situations of greater difficulty. Those who fail to get to know Hashem in good times risk being placed in predicaments devoid of any natural or logical solution, where the only remaining alternative is to cry out to Hashem. In this manner, Hashem - in His infinite lovingkindness - helps each of us reach Him and thereby achieve our ultimate soul correction. The more we cooperate, the easier our lives become.

17 An athlete is prepared to implement grueling demands from a seemingly-merciless coach; not only that, but a top athlete usually loves and respects his or her coach. Why? The athlete knows the coach, and trusts that the coach wants to build him or her into a winner and champion. We should have the same knowledge of and trust in Hashem.

Imagine that we're driving a car and want to make a right turn, but Hashem blocks the way; we decide to make a left turn, but Hashem has set up an obstacle to block that way also. Without emuna, we'd be subject to anger, frustration, and disappointment.

But, with emuna, we believe that life's stumbling blocks, barriers, and hindrances are agents of Hashem's Divine Providence. We don't sink to frustration, anger, and depression when armed with the knowledge that life's setbacks are milestones, guiding lights, and personal gifts from Hashem.

10 ויש להוסיף על דבריו. שבעצם כן היא משמעות הכתובים שמתנת הארץ תלויה במדת התמימות, כדכ' (בראשית י"א-ב) התהלך לפני והיה תמים, ואתנה בריתי ביני ובינך, ופירש"י, ברית של אהבה וברית הארץ להורישנה לך. משמע שברית הארץ אכן תלויה ב"התהלך לפני והיה תמים". ולפי זה צריך לומר, דמה שאמר איני חוזר כי הכוונה רק שעצם מתנת ארץ ישראל לא בטלה, אבל באמת בלי מדת התמימות אי אפשר להכנס אליה, וכיון שירדו ונפלו מתימיותם נדחתה המתנה עד לזמן ששוב תהא להם מדת התמימות. וזה היה בימי יהושע שחזרו שוב לדרגה של התהלך לפני והיה תמים, אחרי הארבעים שנה במדבר שהכשירו אותם לכך, ואז זכו להכנס לארץ.

12 אך יש מדרגה גבוהה יותר באמונת ד', והיא, מה שהארם רואה נגד שכלו, שלא יחזיקו כ"א יאמין אמונה פשוטה בלא שום שאלות. בשעה שמהם רבינו בא לבני ישראל במצרים ואמר להם שהקב"ה יוציאם ממצרים כתוב "ויאמן העם", זו היא מדרגה לא גבוהה באמונה, היות ומה הפסידו שהאמינו בדבריו, הרי קצת עכרו בפרך ומבטחים להם כי יקבלו ארץ זבת חלב ודבש, מדוע שלא יאמינו? וכן בשעת קריעת ים סוף, מדוע לא יאמינו בשעה שרואים את שונאיהם פגרים מתים וראו נקמה בשונאיהם, מי לא יאמין ויאמר שירה? לא זו המדרגה הגבוהה באמונה בהשי"ת. ולפי זה גם מובן רברי חז"ל "כל השירים קודש ושיר השירים קודש קודש". לכאורה, מה חסר קדושה ב"או ישיר", מה חסר בשירת דוד ובשירת דבורה? אך הדבר מבואר, היות ובני ישראל בשעה שאמרו שירה על הים ראו את אויביהם שוכבים פגרים מתים, ואיך לא יאמרו שירה, רוד המלך אמר שירה ביום הציל ה' אותנו מכל אויביו ומשאול, וכן דבורה, ומי לא יאמר בזמן כזה שירה? לכן לא זו המעלה הגבוהה.

14 ולדברים האמורים נראה לכאור את חטא המרגלים, אם הקב"ה אמר על ארץ ישראל "טובה הארץ" או לא יתכן שיהיה טבע שיסתור את הדברים, ואפילו שהנכם רואים שקטורים מתים הארץ נשארה טובה.

בני ישראל יצאו ממצרים בזכות האמונה שכתוב "ויאמן העם" אבל כפי שביארנו לעיל לא היתה זו המעלה העליונה באמונה, ומעלה זו הספיקה להוציאם ממצרים, מעול הגלות, אבל להיכנס לארץ ישראל ארץ חמדה היה צורך בזכות גדולה, וזוהי המדרגה העליונה באמונת ד': להאמין - למרות שלנו נראה כסתירה לדבר ה' עלינו להאמין באמונה תמימה, ללא מדרגה זו לא היו יכולים לזכות להכנס לארץ ישראל.

18 Dear reader, I know that you believe in Hashem, so why don't you talk to Him? If you don't speak to Him, it's a sign that you don't believe that Hashem can help you; in that case, you must strengthen your emuna.

Hashem wants us to turn to Him for all our needs, big or small. Hashem doesn't care about how much power, money and influence we have. He loves each of us whether or not we have a university degree, and really doesn't care if we're a Phi Beta Kappa or not. King David said (Psalms 147:10-11), "Not in the strength of the horse does He desire, nor in the thigh of man does He favor; Hashem favors those who fear Him, those who long for His lovingkindness."

In contemporary jargon, Hashem doesn't need us to show off the "horses" in our fancy stable - military might, technological achievements, or a Swiss bank account. He also isn't impressed by the "thighs" we've developed in our weightlifting, aerobics, or judo workouts. He wants us to pray to Him, to be one of those who "long for His lovingkindness."

Once we become accustomed to praying in every situation, we develop a spiritual sensitivity that is conducive to feeling Hashem's constant presence. When we feel Hashem's presence, we willfully and happily thank Him, speak to Him, and pray to

Him all the time. When we're constantly seeking Hashem, He doesn't need to send us wake-up calls of troubles, trials, and tribulations.

מצינו בדברי חז"ל (מילחא ריש בשלח; שמו"ר ג טו) הרבה סיבות למה בני ישראל היו זריזים להיות ארבעים שנה במדבר, ובפרשתנו משמע שהכל היה בגלל חטא המרגלים. וביאור הדבר אומר השפת אמת (תל"ט, פרמ"ג, ועד) כי באמת יש זמן לכל דבר, והזמן על פי סדר הטבע היה להכנס לארץ ישראל לאחר ארבעים שנה, והוא לפי הטעמים המבוארים בדברי חז"ל. רק בכל דבר יש מהלך של דרך הטבע ומהלך שהוא למעלה מדרך הטבע ומהלך היטב ע"י צדיקו המגיד מקלוזניץ ז"ע לספר צאר הגולה, והנהגה למעלה תלויה במצב בני ישראל, אם הם מגביהים עצמם למעלה מן הטבע אז הנהגתם היא למעלה מהטבע, ואם המנהגות בני ישראל היא על פי סדר הטבע אז ההנהגה עמהם למעלה היא גם כן על פי טבע. וזו הכונה בענין זה של כניסה לארץ ישראל, שבאמת על פי סדר הטבע והעמים היה זמן כניסתם לארץ ישראל לאחר מ' שנה, רק בני ישראל היה ביכולתם להכנס מיד, אם היו מגביהים עצמם להנהגה שאינה תלויה בזמן כלל, אז היו זוכים להנהגה של למעלה מהטבע. וזוהי מפרש השפת אמת כונת הפסוק (קהלם ג א) לכל זמן ועת לכל חפץ חמת השמים, כי כל ענין של זמן ועת הוא רק חמת השמים, אבל למעלה מן השמים אין ענין של זמן ועת כלל, ואם בני ישראל הם חמת השמים אז הם משועבדים לעמים ולזמנים, אבל בעת שמגביהים עצמם למעלה מן השמים אז אין השעבודות כלל לזמנים ולעמים.

23 וזה הדבר הוא מדה נגד מדה לפי עבודת האדם, אם האדם עובד את השי"ת באהבה רבה כו' שהיא נבחינת חפץ, כדכתיב (תהלים א ט) כי אם כחורם ה' חפנו, אז הוא מעורר למעלה בחינה זו של חפץ, ואז נעורר הענין של בואם ארץ ישראל מיד. חו כונת הכתוב (שה"ש ג ב ו) אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שחפץ, קול דודי הנה זה בא מדג על ההרים מקפץ על הגבעות, שאם האדם מעורר אצלו אהבה בשלימות נדרגת גבוהה כו' שיהיה נעורר בחינה של חפץ, עד שחפץ, אז קול דודי הנה זה בא מדג על ההרים, ממנצלים כל האומים של הקץ, והקצ"ה מדג את הקץ, כי נעוררת הנהגה של למעלה מן השמים [ע"י הלך והלבוז פרי החדש חש"ם מש"כ עוד בענין זה].

24 וכבודך, והנה ה' נצב עליו. והיינו דר' אייבו מפרש "כמה" מלשון כמהות, ככמהות הצמאים למים היורדים מן השמים, שהכמהות נצמדין בגידולן לעץ או אבן ונראה כאילו הם דבוקים ויונקים מן הארץ, אך האמת היא שכל יניקתם היא רק מן המטר היורד מן השמים, ואינם נושאים עיניהם לא לארץ ולא לשום דבר אחר אלא כל צמאונם הוא ליורד מן השמים, וכמ"כ צמאה לך נפשי כמה לך בשרי. ורבנן

וזאת הכונה בדברי כלב "עלה נעלה", כי כלב אמר להם שהם יכולים לעלות לארץ ישראל, כי הליכה לארץ ישראל בעיני עליה לדרגות גבוהות למעלה משמים, אבל אם הקצ"ה אומר לנו לעלות לשמים, היינו הנהגה הזו של למעלה מן הטבע, הרי זה ביכולתנו, וממילא יכולים לנו להכנס לארץ ישראל אפילו לפני ארבעים שנה. כי הכל תלוי בעליהם לשמים לדרגה גבוהה הזאת, וממילא אינו תלוי בזמן כלל. ויש להוסיף כי זה מונח כפל הלשון עלה נעלה, כי העליה הראשונה מכוון לדרגת בני ישראל שהם זריזים לעלות לדרגה של למעלה מן השמים, ואז נעלה, ואז תהיה ביכולתנו לעלות לארץ ישראל, אפילו לפני הזמן והעת של ארבעים שנה.

21 בוחו של עמלק הוא חמת השמים, כדכתיב (שמות י, ד) מחה אמתה וגו' מחמת השמים, והקריבות של עמלק שולטת על בני ישראל גורמת שבני ישראל יהיו חמת שליטת העמים. ולכן עמלק עם המילוי בגימטריא ע"ת, שעל ידו נמנע האדם חמת שליטת העמים, ועל ידי מחיית עמלק מעוררים מדה חפץ ומגיעים למעלה מן השמים, וכדלהלן.

25 נבחינת חפץ וכו' דברי המדרש ושייכותו להאמור בפרשתנו, דהנה מזמור זה אמרו דוד בהיותו במדבר יהודה כאשר היה מרוחק לגמרי ממקום הקדושה, אבל גם שם צמאה לך נפשי, הנפש צמאה לאלקות, ולא רק הנשמה אלא גם כמה לך בשרי, אפילו רמ"ח אברים ג"כ צמאים לך. ופי' כן בקודש חויתוך על כן בקדושה חויתוך יש לפרש, דהיינו שלא רק בקודש חויתוך, כאשר ישוב לבית המקדש מקום הקדושה יתוה להשי"ת, אלא בקדושה חויתוך, אפילו בהיותו במדבר יהודה ג"כ יזכה לחוות באלקים, שבכל מצב ומקום שיהודי נמצא, ואפילו בעת עוסק בענינים בשריים, אם נפשו צמאה להקב"ה הרי גם אז כן בקודש חויתוך בקדושה חויתוך, שזוכה לראות עורך וכבודך, והנה ה' נצב עליו. והיינו דבכל דבר הרי יש את חלק המעשה, ויש את חלק הצמאון והתשוקה להיכן מיוחדת תשוקת לבבו, ואם גם בשעה שעוסק בענינים המרוחקים מן הקדושה צמאה לך נפשי כמה לך בשרי, שגם אז הוא משתוקק לאלקות, ע"י הצמאון הזה זוכה לכן בקודש חויתוך לראות עורך וכבודך. וכהמשל שמביא המדרש לכמהות הללו המצפין למים היורדים מן השמים, והיינו שפעמים נראה שיהודי דבוק לארץ, שמקבל יניקתו מן הארציות, אך האמת היא שיונק רק מן השמים ע"י שצמאה לך נפשי וכמה לך בשרי. וכמו

27 נאמר ב"פ ראשית עריסותיכם, בתחלה ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה, חלה מלשון תפלה כמו ויחל משה כדאיתא בספ"ק, היינו שתבקשו מהשי"ת שתוכלו להרים האכילה תרומה להשי"ת באכילה לש"ש. ואח"כ כתיב מראשית עריסותיכם, מלשון עריסה, תתנו לה' תרומה לדורותיכם, שע"י שמתקדש בענין הזה הריהו מקדש את כל דורותיו אחריו.

כתיב (יד ט) אם חפץ בנו ה' והביא אמת אל הארץ הזאת ונמנה לנו ארץ אשר הוא זכר חלב ודבש. יש לפרש שנפסקו זה נאמר שהפנאי להכנס לפני הזמן תלוי כמה לנו מעוררים בביכולת אלל הקצ"ה בחינה של "חפץ". בפרשת ושלח כבר הבאנו דברי הראשית חכמה (שער האהבה פי"ג) שיש ג' דרגות של רצון, דניקות חשק וחפץ, וא' היא למעלה מהשניים, ולשון חפץ מבאר הראשית חכמה היא שיהיה "חפץ רצון האדם וכל מגמת פניו אל פניה אפילו שעה אחת לא יח ממנו, כענין שנאמר (דה"א סח ט) כלל שלם ונפש חפנה". דהיינו שחפץ פירושו רצון עו כה שאין לאדם רצון אחר, והוא ממלא כל האדם עד שאינו חושב על דבר אחר. ובעת שיש דרגה זו של חפץ הרי מלינו שזה גורם שיעשה הדבר בלי איחור כלל, כדכתיב אלל שכם (בראשית לה טו) ולא אחר הנער לפשות הדבר כי חפץ נצח יעקב, היינו שעל ידי החפץ לא היה איחור, וכמו שהאריך שם הראשית חכמה נכונת הלשון חפץ אלל שכם. כי נצח שצאים לדרגה זו של חפץ יש ביטול של ענין זמן ושהות, רק הדבר נעשה מיד.

26 וע"ז היה גילוי הנבואה של הקב"ה ליעקב בחלומו, והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה, שיהודי אפילו כשהוא עוסק בענינים הגשמיים שהם בחי' סולם מוצב ארצה, הריהו דומה לכמהות הללו המצפין למים מן השמים, שנרמז כי הוא דבוק לארץ ולארציות, אבל באמת ראשו מגיע השמימה שכל יניקתו היא רק מן השמים, שאפילו בהיותו דבוק לארץ צמאה נפשו להשי"ת. והוא לפי שבאשר מחשבתו של אדם שם הוא, וכ"ש שבאשר תשוקתו של אדם שם הוא, וע"ז שראשו מגיע השמימה שתשוקת נפשו מיוחדת להשי"ת והנה ה' נצב עליו, שע"י הצמאון הוא זוכה לראות עורך וכבודך. והיינו שאף כי יעקב היה בגופו בחו"ל היה באמת בארץ הקדושה יחד עם יצחק אביו ע"י שהיה כולו דבוק למקום הקדושה. וע"ז גם נאמר והנה מלאכי א' עולים ויורדים בו, שכל העליות הם ע"י הצמאון הזה, שאפילו בהיותו עוסק בעניני עוה"ז הרי ע"י התשוקה והצמאון להשי"ת הוא הולך ומתעלה, וזוהי ההבטחה של והנה אנכי עמך ושמרתוך בכל אשר תלך, שכאשר יש ליהודי צמאון ומרגיש את השי"ת הריהו זוכה להנה אנכי עמך ושמרתוך בכל אשר תלך.

28 והשער לכל עניני קדושה היא התפלה, שמבקש מהשי"ת שירים אותו ויוכל להתקדש, כמרומם באמרו חלה תרימו תרומה לה', שבבואכם אל הארץ, בבואו לעסוק בענינים הארציים יבקש ויתחנן לפני ה' שיזכה להרימם תרומה לה', וכלשון מרן הס"ק מסולנים זי"ע בסוף הנהגות בסיום ספר יסוד"ע, וז"ל אחר כל העצות אין עצה כהמבקש ומתחנן לפני השי"ת וכו'. וכמ"כ מיד בראשית קומו מעריסתו בבוקר, חלה תרימו תרומה, שיבקש מהשי"ת שכל יומו יהיה מוקדש ומופרש לה' לעשות רצונו ית'.

וכונת דברי חז"ל "עשרה קבים של שיחה ירדו לעולם", לא כמו שאנו חושבים שדבורים הכוונה "פטופטים"... אלא הכוונה עשרה קבין של אפשרות לשוחח - להתקשר - עם הקב"ה ירדו לעולם. "אין שיחה אלא תפילה" (ברכות כו ע"ב) וכמו שאמרו חז"ל עה"פ "ויצא יצחק לשוח בשדה" - לשון תפלה, כמו ישפוך שיחו" (רש"י שם). מתוכם "תשעה נטלו נשים" כי זה התפקיד של הנשים הוא לשוחח עם הקב"ה כל הזמן. לפנות אליו ולהתקשר עמו!

ברגע שהאשה לוקחת מבעלה את התשע-עשרות שיחה, הריהי "אשת חיל עטרת בעלה". וכמה שיהיה הבעל גדול בתורה, ואף גדול הדור, אבל האשה הפשוטה ביותר, אם כל הזמן פונה היא אל ה' ומדברת אתו, ויחד עם זאת משפיעה את הקדושה הזאת על ילדיה - אשה זו היא "עטרת בעלה", היא הכתר.

ויותר נאמר ב"שפת אמת ליקוטים" (לנישואין) מדוע מברכים שבע ברכות בשבעת ימי המשתה של חתן וכלה דווקא אחרי ברכת המזון? חז"ל היו יכולים לתקן זאת באירוע אחר, כמו שמברכים את שבע הברכות בשעת הנישואין, בלי קשר למזון. אלא שבא הדבר ללמדנו שמונותיו של האדם באים לו בזכות אשתו.

רואים את הקשר העמוק והמופלא בין האישה לבין מזון האדם, והדברים צריכים ביאור.

32 אומרים קודם ק"ש מארבע כנפות כל הארץ זהו רק לפי ראות עיני האדם, ואברהם אבינו ע"י שאמר למלך סדום אם מחוט ועד שרוך נעל לא אקח ממך כלום ולא תאמר אני העשרתי את אברם סילק עצמו מעורו בשר דם, ודבק עצמו בעור אלקי, זה הוא הכח של תכלת לחשוב ברוממות אלקינו בשמים שאנו דבוקים בו

33 אבל מציאת הבגד שיש לה ד' כנפות הוא כנגד מה שאנו עוסקים בו בחיינו בתוך ארציות העולם וכשכל מעשינו כהוגן בתוך ישוב בני אדם, ובפרט בבין אדם לחבירו כמו ששמעתי ממר"ד הגה"ג הרי"ד

קאפעלמאן שליט"א בשם ר' סעדי גאון, שתכלית האדם בעולם הזה הוא ללמוד איך לחיות עם בני אדם, והוא יסוד לכל מדות טובות והנהגות טובות שצריך האדם להתרגל נגד טבעיות שלו שרוצה להיות בגדלות מופלג מכל אדם, ושלא יצטרך לחשוב חשבנות אם מעשיו מיושרים לגבי אחרים, זה מדייק בלשון רש"י ריש פרשת קרח שכתב פירוש דברי האונקלוס ואחפלבג, שלקח עצמו להפליג עצמו משאר בני אדם, ומביא רש"י הפסוק שנאמר באיוב מה יתן לך, שהלב מסירו מלחשוב ישר, והראשון שתיקן ענין זה הי' שם בן נח, שהתחשב עם ברשת אביו ולקח השמלה וגם הלך אחורנית כמבואר בפסוק (בראשית ט, כג) שלא רצה כלל לראות חסרון של אביו, ועי"ז זכה לבגד של ציצית שכולל כל החיים של ד' כנפות הארץ שמתחייב מעשיו להקב"ה, וכמו שביאר האור החיים הק' באריכות סוף פרשת שלח, ואין זה דומה לתכלת שהמכוון הוא מחשבה עלאית בדביקות להקב"ה.

40 ושבתי קודש נעם סעודה שלישית הוא זמן המסוגל ביותר לעורר נתינת חפץ, המרגוש נפרשטנו על אס חפץ נו ה', מתרגם "רעוא", כפעולה שלישית הוא עם רעוא דרעון, ויכולים לעורר נתינת חפץ אלל האדם עצמו, שהלכות של האדם יהיו נשלמות, לקיים כי אס נמורת ה' חפנו, ועל ידי זה יכולים לעורר הרצון למעלה, ויתקיים נמורה והביא אומנו אל הארץ.

מטרת האדם היא להתבונן מעל הגשם ולהפוך את הגשמיות לרוחנית יותר. לנשים תפקיד מרכזי בעניין חיי הנישואין בקדושה ובטהרה, כידוע, לכן מתאים מאד שמצוות תלה המסמלת את הכנסת הקדושה למאכל האדם, ניתנה דווקא לנשים. האישה משלימה על ידי מצוות תלה את המעגל השלם של הכנסת הקדושה לגשמיות, במקביל להכנסת קדושה לחיי הנישואין.

ומכניסה בלחם קדושה על ידי הפרשת החלה, כך גם בחיי הנישואין, האישה מתקדשת לאיש ומכניסה אל תוך ביתם טהרה וקדושה.

ומעתה מובן גם הקשר בין האישה שבבית, לבין הברכה על המזון שבבית. הרי ביארנו ששני העניינים האלו מחוברים יחדיו באותה המטרה, הקדושה. כאשר משכילים האיש והאשה להתעלות במסגרת חיי הנישואין לרמות רוחניות של קדושה וטהרה, הם מעלים את הגשם גם שם וגם באכילת הלחם, מזון הבית. יש כאן מידה כנגד מידה.

ונראה דהם שני זכותים נפרדים כל אחד כנגד הגורם של הזכ"י, דהבגד של ארבע כנפות מרמו על ארבע כנפות הארץ כמו שכתב האור החיים הק' סוף פרשת שלח, התכלת מרמו למה שמביט על הארציות מן השמים במחשבתו להכסא הכבוד, כמו שמבואר שם במס' חולין דתכלת דומה לים וים לרקיע ורקיע לכסא הכבוד, ומצינו כעין זה באברהם אבינו קודם ברית בין הבתרים שהגביהו הקב"ה למעלה מן הכוכבים ואמר לו הבט נא השמימה ופרש"י שם (בראשית טו, ה) שהוא לשון הבטה מלמעלה למטה וכשמביטין מלמעלה אל הארץ אין רואה ארבע כנפות רק כדור

שמוכן להעמיד בית נאמן בישראל שהלשון נאמן הוא כלשון שכתוב באברהם אבינו והאמין בה' שהבית שלו מלא אמונה, ואע"פ שהישועה צריך לבוא חוץ לדרך הטבע הן בגשמיות כמו לידת הבנים הן בצדקות כדברי האור החיים הק', מ"מ במה שמחשב לשמים יש בו הכח להמשיך הנהגה עלאה בתוך חיי הפרטיים.

ונראה עוד דהוה עצה כפשוטו גם להשיקט מחלוקת בין אדם לחבירו ע"י מה שמחשבתו לעילא לא איכפת לי מה שאומרים עליו, וכן אין הדברים מצערים אותו כיון שחיייו שלו הוא חיים עלאית, ומשו"ה כשנותן מלח ומחשב למעלה בטל סיבת המחלוקת, זהו הוא סיבה קדומה לכל עניני שלום בית מה שלא איכפת לי מה שנעשה, והוא יסודו של כח של אברהם אבינו שאמר לטדום אם מחוט וגו', שאין אני שייך לך ואני מבקש ממך כלום, וממילא שי לו מנחת הדעת, ושלוש השקט וכטח בחייו, ודורשי רשומות אומרים לאל"י אשר שבת ר"ת ל"א איכפת לי, זה גורם אשר שבת, בא שבת בא מנוחה ושלום בתוך ביתו.

ואמרו חז"ל משל למלך שמצא את אוהבו, ועשה לכבודו סעודות גדולות, וכשעת הפרידה אמר בראו תנכה את הפנסים, נכבה את האורות, שאני רוצה לדבר עם אוהבי בצנעה, זהו הבחינה של יעקב שתיקן תפילת ערבית, כי בא המשמש, ושלוש סעודות שכולל כל הסעודות, שעל כן נקרא שלש סעודות, היא בחינה של נחלה בלי מצרים, שאו מקבל יהודי כחות גדולות, קריבו לי חזי חילי, חילא סני, ואיתא כישמח משה, מרבי צדוק, מהצמח צדק, ועוד צדיקים, וי"ע, כי רעוא דרעון הוא היום כישר של השבוע, קודש קדישים, דביה מלכא בגילופין, זמן שהקב"ה אומר בראו תדבר כצנעה.

34 ומצוות התורה מורה לנו שצריך שני החלקים, א' לשעבד חיינו הארציות לעבודה, וב' לחשוב מחשבות עלאיות, וצריך שני הכוחות יחד דאם מתרשל בעבודתו מתחזק ע"י מחשבה עלאית שרואה חיים של ארציות מבט משונה כשמתחיל ממעלה למטה, ומבין תכלית החיים שלו למה שצריך באמת.

35 ג' ומה"ם שהתחלנו יש לומר סמך להמנהג דמגביהין חתן תיכף אחר החופה בתחלת סעודת נישואין שלו, לרמו לו שיש לו כח עכשיו להביט מלעילא על הארציות שלו שמתחיל ליכנס בעולם חדש לחיות עם האשה אשר נתן לו ה', שהבטה מלעילא יצמצם הארציות שלו, כמו כח התכלת המצמצם הארבע כנפות.

36 וכמחשבה כזו יש בו גם כן ענין שני של מסירת כחו לשמים להמשיך לעצמו גם כח של חוץ לדרך הטבע כמו שמצינו באברהם אבינו ע"י שהגביהו הקב"ה למעלה דכתיב ויצא אותו החוצה המשיך הכח של לידת יצחק אבינו כמו שפרש"י שם, ועוד מבואר שם באור החיים הק' ענין נפלא, דמה דכתיב אחריו הפסוק והאמין בה' ויחשבה לו צדקה, היינו מה שחשב אברהם אבינו שיש קושיא על מה שהבטיחו הקב"ה לבנים צדיקים ולכאורה הוא נגד הכלל שבידינו הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, והאמין אברהם אבינו ולא הקשה קשיות, שהי' מובטח דבוראי הקב"ה יעזור והוא אין צריך להבין איך, זהו כח האמונה, שבא ע"י שמוגבה למעלה לשמים, זהו ג"כ הרמוז בחתן

44 ואמרו חז"ל כי הקב"ה לפני כריאת העולם התפלל ואמר יהי רצון שהעולם יעלה חן לפני, ואיתא בבני יששכר וי"ע, שזה הי' לפני יהיה ערב ויהי בקר, זה הי' בשעת רעוא דרעון, זה הי' שורש הרצון של כל הבריאה, עלה ברצונו הפשוט, וכמרי"כ בכל שבע, הזמן של רעוא דרעון, של שלש סעודות, הזמן של סיום שב"ק, שמתחיל מתפילת המנוחה, מנחה גדולה, מנחה קטנה, ואח"כ תוס' שבת, הזמן הזה יש לו סגולה שיוכל יהודי לבנות השבוע שלו, רעוא דרעון, השורש של כל הרצונות.

הזמן של רעוא דרעוין מסוגל מאוד, כל רצון של שלי"ס, כל תפילה, יש לה כח גדול, כמו שייסד רבי אהרן הגדול זי"ע, הצל מאחרי לפרוש מן השבת, ואם יהודי מחליט, שעתה מתחיל שבעו חרש, עולם חרש, וימים בווערים, וילול בווערים, ואשתהל להשיג בשבוע זה כל חלקי התורה של השבוע, שעות התורה של השבוע, חלקי התפילה של השבוע, י"ח תפילות של השבוע של ימי החול, שהם נגד ח"י חוליות שבשדרה, ח"י ח"י יודוך, כ"ב התפילות עם תפילות השבת, נגילה ונשמחה "בך", או הוא מקבל עתה כל הכוחות של השבוע, כח לכבוש המדות, בבית או עם חברים, כח להיות כולו טוב, חכו ממתקים וכולו מחמרים, כח של טהרה, אם מבקשים ומחליטים שהשבוע יהא מלא בעבודת ה' כראוי, זה מלזה את יהודי כל השבוע, שלא ראינו ופטרנוהו בלא לוי, כח זה מלזה את היהודי, התפילות של רעוא דרעוין, ההחלטות של רעוא דרעוין. אם לוקחים כל שבוע לעצמו, וחורים לעצמנו כי שבוע זה יש בו שליחות מיוחדת.

46

45
והטענה הזאת היא היתה העצה הרעה של המרגלים בהליכתם. כי סברו שאם אמנם העם היושב עליה חזק הוא מאד יותר מישראל, הרי זקוקים הם לנס על טבעי כדי להורישם, וכדי לזכות לנס צריך שתהא להם זכות, ובלי זכות לא יוכלו להנצל. כי כך היא המדה, כאשר זקוקים לנס ולכח על טבעי צריכים זכות לזה, או שתהא להם מדת התמימות ואז יגיע הזמן של בעתה, או מצד שמדת התמימות גופא היא הזכות הגדולה ביותר, שמעורת "חפץ ה' בנו" וניצולים מכל הקיטרוגים. אבל ישראל באותה שעה הרי איברו את מעלת התמימות, ואיזו זכות תעמוד להם לזכות לנס על טבעי לנצח אומות גדולות וחזקות מהם, ומשום כך היו יראים מאד. ולכן מיד בתחילה היתה הליכתם בעצה רעה, מתוך כוונה שאם יראו כי חזק הוא העם היושב עליה יניאו את לב ישראל מלעלות, כי סברו שהכניסה לארץ ישראל במצב כזה מסכנת את עם ישראל. וזהו שאמרו כי חזק הוא ממנו כביכול, היינו שחזק הוא מצד מדתו ית', שכן ררך הנהגתו של הקב"ה שבשביל נס על טבעי צריכים זכות, ואיך יורשו ישראל את העם היושב בה כאשר אין בידם זכויות.

47

ולכן לא נענשו על מה שאמרו כי חזק הוא ממנו, כי לא היה זה פגם באמונה, ולפי דעתם היתה להם בזה כוונה טובה להצלת ישראל מאסון. וכמו שבקריעת ים סוף לא מצינו שנענשו האנשים האומרים מה זאת עשית לנו להוציאנו ממצרים וגו', חדל ממנו ונעברה את מצרים, שבזמנים אחרים נענשו בעונשים חמורים על דברים כגון אלו, אבל כאן היתה כל כוונתם לטובת כלל ישראל.

47

ועפ"ז יתבאר ענין שליחת המרגלים, שהסכים משה רבינו על ידם וייטב בעיני הדבר. כי משה רבינו ראה שישאל ירדו ממדת התמימות שלהם, וזה כבר היה המשך לפרשה הקודמת של המתאוננים, שגם היא היתה ירידה במדת התמימות כמשנ"ת במק"א (בהעלותך ט"ה), ועכשיו היתה ירידה בתר ירידה שביקשו לשלוח מרגלים לראות את הארץ, ובמצב הזה אינם יכולים להכנס לארץ ישראל. אכן משה רבינו ביקש למצוא להם רפואה מתוך המכה, שע"י שילוח המרגלים שיתורו את הארץ ויספרו לישראל איזו ארץ טובה היא, ויכלו להכנס לארץ ישראל בדרך אחרת. וכדחזוין שכל השאלות שאמר להם משה לברר בשליחותם היו רק בנוגע לטוב הארץ, הטובה היא אם רעה, וכן השאלה החזק הוא הרפה המעט הוא אם רב נוגעת לשבח הארץ, כמו שכתב רש"י, שארץ טובה מגדלת גבורים ומגדלת אוכלוסין. וכן אם יושב במחנים או במבצרים הוא סימן לדעת החזק הוא הרפה. והיתה דעתו של משה ששיבו רק על השאלות ששאל אותם, ולא יוסיפו שום דברים אחרים. וכיון שהרי כאמת טובה הארץ מאד מאד, סבר משה שכאשר ישוכו המרגלים ויספרו עד כמה טובה הארץ מאד, תתלקח בכלל ישראל אש קודש של תשוקה לארץ ישראל, ועי"ז יזכו להכנס לארץ ישראל בבחי' אחישנה, אע"פ שאינם ראויים להכנס אליה מצד בחי' בעתה.

48

ומבואר בזה, מדוע הסכים משה רבינו לשלוח את המרגלים, אע"פ שהקב"ה אמר לו תשובה כזו, אני איני מצוה לך ורק אם תרצה שלח, שבשום מקום אחר לא השיב לו כך, ומדוע לא הבין משה שעליו להמנע מזה. אך ע"פ המבואר י"ל כי ההשתוקקות לארץ ישראל צריכה לבוא מצד ישראל באתערותא דלתתא, משא"כ אם הקב"ה מצוה על כך הר"ז באתערותא דלעילא, כמש"נ אשר קדשנו במצותיו. לכן היתה השליחות צריכה להיות על דעתו של משה בלי ציווי הקב"ה.

49

רק העונש של מרגלים היה כמש"נ וימותו האנשים מוציא דיבת הארץ רעה, שבכדי שיתקבלו דבריהם על לב העם הוסיפו והוציאו דיבת הארץ רעה, וכמש"כ הרמב"ן שזה היה שקר גמור, ועל כך נענשו. וגם לולא השקר שכבר לא מילאו את שליחותם ולא אמרו את כל האמת על ארץ ישראל, שהרי יש בארץ ישראל כל כך הרבה מעלות טובות וטובה הארץ מאד מאד, והם נתפסו רק לפרט שולי שהיא ארץ אוכלת יושביה. ועל כך נענשו שהוציאו דיבת הארץ רעה.

44

וצריך לידע שכל משהו שיהודי עושה ברעוא דרעוין, כל תפילה, כל רצון, כל החלטה, זה משנה כל השבוע לגמרי, וכדאיתא בשפת אמת זי"ע, על הפסוק והי' אמונת עתיך. היינו כל כמה שמאמינים בקדושת הזמן, חוסן ישועות, כך נוטים להמשיך השפעות טובות של ישועות, ולהמשיך הסגולה של סעודתא דמהימנותא, ואף שכל אחד מאמין בזה, אבל צריך לחיות תמיד עם זה, וכמו שדברנו בחינת צדיק באמונתו יחי', ואיתא מצדיקים זי"ע, כי מה שאמרו יש קונה עולמו כשעה אחת, היא

שעה זו של שלי"ס, השעה של יפה שעה אחת בתשובה, ובשפת אמת זי"ע, איתא, שעה לשון רצון, [ואל מנחתו לא שעה], שבשלי"ס הוא הזמן שמתעורר בנו רק שעה אחת, רק רצון אחד, שנוכח לשבע שמחות את פניך נעימות בימינך נצח, וכמו שאמרו חז"ל אנו אין לנו אלא מאור פניך.

50 וע"ד

שכתב בתפארת שלמה (מסעי), עה"פ ואמר הדור האחרון וגו' על מה עשה ה' ככה לארץ הזאת. מדוע דוקא הדור האחרון יאמרו זאת ולא דורות אחרים. ומבאר, שהדור ההוא שמתוך אהבתם ותשוקתם לארץ ישראל ידאבו ויכאבו על חורבנה, ויתנו עיניהם ולבבם לשאול על מה עשה ה' ככה לארץ הזאת, הם יהיו הדור האחרון של הגלות, כי לאחר מכן כבר לא תהיה עוד גלות ויחזור לארץ ישראל. ובה מפרש מאחז"ל עה"פ ציון היא דורש אין לה, מכלל דבעיא דרישה, שצריך כל איש להשתוקק בכל לבו על ארץ ישראל וקדושתה, והתשוקה בעצמה מועלת לגאולה ושיבת הארץ. ומשמע מדבריו שהתשוקה לארץ ישראל מביאה את הגאולה גם בטרם זמנה, כי אם כבר הגיע הזמן הרי אין זה תלוי באם ישאלו או לא, אלא אף שלא הגיע הזמן ועדיין אינם ראויים לגאולה, הרי התשוקה לארץ והדאבון על חורבנה הם כעין דחיקת הקץ בטרם עתו, להביא את הגאולה בכחינת אחישנה. וכענין זה היתה כוונת משה רבינו בשליחת המרגלים, שהיו כולם אנשים חשובים אנשי מעלה המתאימים למטרה הזאת, שהם דוברי אמת ובני ישראל יסמכו עליהם, וילכו על דעתו ובכוחו של משה רבינו. וכאשר ישוכו עם ידיעות על טוב הארץ, יליהבו את לב העם בשבח ארץ ישראל ומעלותיה, ועי"כ תתפשט בכל ישראל אש קודש של תשוקה ואהבה לארץ ישראל ולקדושת הארץ, ובכח זה ניתן יהיה לעלות אל הארץ ולכבוש אותה בבחי' אחישנה, אף שאינם ראויים להכנס אליה בעתה.

Each of the first three portions of the Torah contains a story of creation. In *Bereshis*, we witness the creation of the world. In *Noach*, we see the creation of a new world after the flood — Noach's world. And then, in *Lech Lecha*, we read of the creation of yet another world — the Jewish world. It is a new and essentially different world, because it now includes the Jewish

people, who are the purpose of Creation.

Lech Lecha begins with the words "Hashem said to Avram, 'Go from your country....'"³⁸ This was the first time God revealed Himself to Avraham, and the very first thing He told him was, "Go to the Land of Israel." As the first Jew, Avraham was the beginning of a new species and the seed of a new world — and that is why Hashem told him to go to Eretz Yisrael. Eretz Yisrael is the first land, the place with which the creation of the world began, and hence it has a deep connection with other "firsts." Indeed, when we look carefully in the Torah itself, we discover that at every significant starting point, at every moment of beginning, there is an allusion to Eretz Yisrael.

The very first verse of the Torah hints at Eretz Yisrael. *בראשית* *ברא* means "In the beginning of God's creation," and the creation of the world began with Eretz Yisrael. In the words of our Sages: "The Land of Israel was created at the beginning, and all the [rest of the] world was created at the end."³⁹

The first piece of the physical world that Hashem created was the *even shesiyah*, the "foundation stone,"⁴⁰ which eventually became the location of the *Kodesh Ha-Kodashim*, the Holy of Holies, in the *Beis Ha-Mikdash*. This primordial object of creation functioned as a kind of embryo for the earth. From it the entire world developed — first Yerushalayim, then the Land of Israel, and finally all the other parts of the globe.

ובדברי שמואל איתא על דברי המדרש הנו', שבעים אומות בראתי ובחתי בישראל, שבעה ימים בראתי עולמי ובחתי ביום השבת, שבע ארצות בראתי ובחתי בא", דמשמע מזה שג' ענינים אלו קשורים זה בזה. והביאור בזה דכשם שהקב"ה ברא את האדם גוף ונשמה, והנשמה מחיה את הגוף ובלעדיה אין קיום לגוף, כמ"כ בכללות הבריאה הכל נברא עם גוף ונשמה והנשמה היא חיות הגוף. וזה ענין שבעים אומות בראתי ובחתי בישראל, שישראל הם בחי' נשמה של כל הברואים. וכן שבעה ימים בראתי עולמי ובחתי ביום השבת, שהשבת היא נשמת כל הימים, וכן שבעה ארצות בראתי ובחתי בא", שא"י היא הנשמה של כל הארצות, שכל הארצות מתמצית א"י הן שותות. וזה מה דכתיב בישראל והייתם לי סגולה מכל העמים, שישראל הם בחי' נשמה של כל העמים, ובשבת כתיב חמדת ימים אותו קראת, והיינו הנשמה של כל הימים, וכמ"ד בוה"ק (ח"ב רה.) שבת איהו יומא דנשמתא ולא יומא דגופא, וכן ארץ ישראל נקראת ארץ

וכן ישראל ענינים על טבעי, שלעם ישראל אין אפשרות וזכות קיום באופן טבעי רק ע"י הנהגה על טבעית, בבחי' והנה ה' ניצב עליו, שהשי"ת בעצמו מנהיג אותם. וכן העבודות של יהודי הוא על טבעי ובמסירות נפש, בחי' שמע ישראל ה"א ה' אחד, שצריך שימסור עצמו כליל להשי"ת. וכן שבת הנהגה בה היא על טבעית, כדאיתא בספ"ק שבכל הענינים הגשמיים והרוחניים שבששת ימי המעשה אינו מוצא עצה בדרך הטבע, יכול בנבוא יום השבת להמשיך ישועה למעלה מן הטבע. ומה"ט הש"ק ג"כ נקרא חמדה כד"א חמדת ימים אותו קראת, כי הש"ק אין בו כלל חומריות וגשמיות, דאיהו יומא דנשמתא ולא יומא דגופא, ולכן נקרא הש"ק חמדת הימים כי הנהגתו על טבעית, ויהודי הרוצה לפעול איהו בקשה על טבעית יכול לפעול זאת בכח הש"ק שהנהגתו על טבעית.

51 ורק יהושע וכלב עמדו כשליחותם, נסמכו על משה בחמימות ללא שום שאלות וספיקות, כמש"נ ויהם כלב את העם אל משה ויאמר עלה נעלה וירשנו אותה כי יכול נוכל לה (ע"י ר"י). ועוד נכלל בדברי כלב גם חשובה לדברי המרגלים, שאין לחשוש לטענתם, כי בכח החשוקה שנשחוק לארץ ישראל עלה נעלה ונוכל לה. והוא ע"פ מה שביארנו (שלח ט"ד) שיש שתי מדות ביושבי ארץ ישראל, יש יושביה, שהם רק יושבים בארץ ישראל אך אין להם שרשים המחברים אותם לקדושת הארץ, והם בגלל כל סיבה שהיא מוכנים לעזוב את הארץ ולצאת ממנה. ויש שהם בבחי' "וחטענו בנבולנו", שהכו שרשים בארץ ישראל ויונקים ממנה, ואינם יכולים לצאת ממנה. וכל מה שהארץ אוכלת יושביה זה רק את אלו שהם בבחי' יושביה, אבל אלו הנוטעים בארץ, שיש להם שרשים ויניקה מקדושת ארץ ישראל, להם ארץ ישראל היא מקור הברכה כמש"נ ברך בניך בקרבך. ועל אותם בני ארץ ישראל הנוטעים ומושרשים בה נאמר (ישעי כ"ה) נתון נשמה לעם עליה ורוח להולכים בה. וזה תלוי בחשוקה לארץ ישראל, מי שאין לו חשוקה לארץ ישראל יכול לשבת בה שנים רבות ובעצם אינו נמצא בה, אך מי שיש לו חשוקה לארץ וקדושתה וזכה לו חטענו בנבולנו. וזו היתה חשוכתו של כלב לטענת המרגלים, עלה נעלה וירשנו אותה, הרי אם נכנס לארץ ישראל אנו בעצמנו נעלה ונתעלה לאין שיעור ונהפוך לאנשים אחרים לגמרי. ואין אתם מקישים ממצבנו בטרם נכנסנו לארץ ישראל למצבנו אחרי שנכנס אליה, הרי אם נעלה לארץ ישראל מתוך חשוקה לארץ חמדה נוכח לו חטענו בנבולנו וירשנו אותה, ואו תהיה לנו עליה גדולה, שיתקיים בנו נתון נשמה לעם עליה ורוח להולכים בה ונהפוך לאנשים אחרים לגמרי. ואז חשוב לנו מדה חממות להיות שלמים ותמימים עם הקב"ה, וממילא כבר נוכל לזכות לירושת הארץ יבעתה.

Wellspring of Faith
R. Wolfson

54

This site is connected with yet another beginning: that of all mankind. Human history begins with Adam Ha-Rishon in the Garden of Eden, but if we search for the origin of Adam himself, we come back to the site of the altar. *Chazal* tell us that when God took a piece of earth in order to make a body for Adam Ha-Rishon, He took it from this spot.⁴² Thus Adam Ha-Rishon, and all humanity, have their beginning in Eretz Yisrael.

The connection is even deeper than location. Adam Ha-Rishon was not only created in Eretz Yisrael; he was created from Eretz Yisrael, from a physical piece of Eretz Yisrael. Thus the beginning of all mankind — in a very literal and concrete sense — is Eretz Yisrael.

י"ל שענין ממוצע ישנו בעולם שנה ונפש. בעולם, ארץ ישראל היא בחי' הממוצע, ומכאן מדרגת הקדושה של ארץ ישראל שבוחר בה הקב"ה מכל הארצות, כמ' שבע ארצות בראתי ובחתי בארץ ישראל, וכמאחז"ל (תענית י.) כל הארצות מתמצית ארץ ישראל הן שותות, היינו שארץ ישראל היא הממוצע שהשפע של כל העולם נשפע מתמצית ארץ ישראל. ובשנה, ש"ק היא בחי' ממוצע, שבעה ימים בראתי ובחתי ביום השבת, וכדאיתא בוה"ק (ח"ב פח.) כל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין, כי השבת היא ג"כ בחי' ממוצע בין המאציל לנאצל שעל ידה יורדת ההשפעה לעולם. ובגופא, הגשמה חלק א' ממעל היא בחי' ממוצע בין המאציל לנאצל, שכל הגוף מקבל את חיותו מהנשמה.

דהיינו את הכוחות העל טבעיים שצפונים בו, וכשמגיע לענינים שרואה שבאופן טבעי לא יוכל לפעול ולהשיג אותם, יאמין אז בכח העל טבעי שבו הנוכח מחלק א' ממעל שבקרבו. וכן בש"ק, המשכת שפע הארת וקדושת השבת היא רק ע"י האמונה בקדושת השבת שיש בה כח והנהגה למעלה מן הטבע, שכל ענין ההארה שהקב"ה מעניק ליהודי בשבת הוא שלא לפי הסדר ולא לפי מדרגתו. ולכן כל הענינים הגשמיים והרוחניים שבשאר ימות השבוע אינו יכול להשיגם, יכול בש"ק לפעול ולהשיגם בכח האמונה הזאת.

וזה ענין ג' הדברים האלו שהקב"ה נתן ליהודי, ש"ק א"י ועם ישראל, שהם קשורים זה בזה מפני ששורש אחד להם, הכח והנהגה העל טבעית הנשפעת על ידם, והמשכתם והשגתם היא ע"י האמונה בכח הקדושה והעל טבעיות שבהם.

55 איתא ממין הס"ק מסלונים ז"ע עה"פ והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה ה' ניצב עליו, דיש ב' עניני הנהגה והמשכת השפע, דרך הנהגה הטבעית שהיא על פי סדר זמנן, ועל השפע היורד בבחינה זו אדם נידון ב"ה. ועל הנהגה זו כתיב והנה סולם מוצב ארצה. ועוד יש הנהגה על טבעית בבחינת והנה ה' ניצב עליו, והיינו השפע מהקב"ה לבדו שהוא למעלה מכל סדר זמנן, שהקב"ה שהוא רב חסד ומלא רחמים ורצונו בכל יום לעשות חסד ורחמים, נתן עוד הנהגה מיוחדת שבאם יהודי מתחזק באמונה יתירה אוי בכל יום הקב"ה משפיע לו טוב וחסד מתוך לסדר שנקבע ב"ה. והנהגה זו היא רק בארץ ישראל שעליה נאמר (דברים יא) ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, שהיא למעלה מכל סדר, שאינה תחת שום הנהגה של מלאכים ותחת שום סדרים אלא רק הקב"ה בעצמו מנהיגה. ולאלו הנמצאים בארץ ישראל כל השנה היא כמו ראש השנה, שבכל יום יורד שפע עליון ליהודי המתחזק באמונה יתירה. והנמצאים בחו"ל יכולים להמשיך את ההשפעה הזאת דרך ארץ ישראל, כמ"ד (מ"א ח) והתפללו אליך דרך ארצם, אבל ירידת השפע עליון היא רק בארץ ישראל.